

УРОК

ТЕМА: ФОРМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ. БІБЛІОТЕКИ.

МЕТА: Розширити знання учнів про виникнення бібліотек, їх значення в житті людства сьогодні, сприяти духовному вихованню школярів.

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНА ЧАСТИНА

Оголошення теми та завдань уроку.

II. РОЗКРИТТЯ ТЕМИ УРОКУ

Книга – одне з найбільших чудес, створеною людиною. З тих пір, як люди навчилися писати, свою всю мудрість вони довірили книгам. Книги відкривають нам світ, допомагають уявити минуле, заглянути в майбутнє.

Грецьке "бібліо", латинське "лібер", семітське "сефер", арабське "кітаб", подібно слов'яно - балтійському "книга", трактується однаково: предмет; твір або частина твору.

Шлях розвитку книги був довгим і складним. Який тільки матеріал не використовували люди для виготовлення книжок: каміння, глину, листя та кору дерева, шкіру тварин, бамбук, папірус, шовк, метал.

Довіряючи всі свої знання і досвід книгам, люди навчилися зберігати їх. Скарбницями книг називають бібліотеки. У перекладі з давньогрецької мови слово "бібліотека" означає приміщення, де зберігаються книги ("бібліо" – книга, "тека" – сховище). (слайд 2)

ПЕРШІ ДАВНІ БІБЛІОТЕКИ .

Перші підручники клинопису, складені в XVIII в. до н.е., копіювалися майже без змін понад тисячу років і знайдені при розкопках **бібліотеки Ашшурбаніпала**, створеної дві з половиною тисячі років тому, яка розташовувалася у місті Ніневія. У фондах бібліотеки було від 5 000 до 25 000 глиняних табличок з клинописними текстами. Свого часу це була найбільша бібліотека Давнього Сходу. Відкриття бібліотеки у XIX столітті мало величезне значення для розуміння культур Месопотамії та для дешифрування клинопису. (слайд 3)

Серед знайдених там текстів є і знаменитий епос про царя Гільгамеша - історія про людину, який пустився після смерті свого друга в мандри, щоб знайти причину, по якій люди повинні вмирати. (слайд 4)

Бібліотеки Давнього Єгипту пережили свій розквіт в II тис. до н.е. Вони розміщувалися по всій країні, в палацах і храмах, а також в своєрідних центрах духовного життя єгиптян - «будинках життя». Однією з найбільш відомих храмових бібліотек була бібліотека при храмі Рамес-сеум, заснованому близько 1300 року до н.е. фараоном Рамзесом II. При вході в бібліотеку Рамзеса був напис - «Аптека для душі». У Стародавньому Єгипті були бібліотеки, які називалися «будинками папірусу». Для письма використовувався папірус, книги з нього зберігалися в ящиках і глиняних глечиках або в спеціальних футлярах. Книги порівнювали з ліками. (слайд 5)

Бібліотека Аристотеля в Ликеї (районі Афін, де великий античний філософ читав свої лекції) налічувала десятки тисяч сувоїв. В її створенні брав участь і Олександр Македонський - вихованець Аристотеля. Після смерті Аристотеля (321 до н.е.) бібліотека стала частиною особливого, кажучи сучасною мовою, комплексу - Мусейона (храму Муз), створеного

Феофрастом, учнем і послідовником філософа. Тут містилися також зали для бесід і читання лекцій, житлові приміщення для викладачів, сад для прогулянок. (слайд 6)

Александрійська бібліотека – найбільша та найвідоміша бібліотека періоду еллінізму, була заснована та діяла при Александрійському музеї, або музеумі (Єгипет). Заснована, як вважається, Птолемеєм на початку 3 ст. до н.е. Книжковий фонд Александрійської бібліотеки складався з грецької та перекладної східної літератури(про кількість книжок відомо різне: від 50 до 700 тис. сувоїв, що на той час було найбільшою колекцією у світі.)(слайд 7)

Перші книги, схожі на сучасні, з'явилися приблизно в I столітті нашої ери. Вони виготовлялися з дерева. Називались вони кодексами (в буквальному перекладі - книга з дерева). На сторінки-дощечки наливали розплавлений віск і, поки він був ще м'яким, розгладжували його. За застиглому воску писали гострої металевої паличкою. Кілька дощечок з'єднувалися шнурком в книжечку.(слайд 8)

У період середньовіччя книги писали тільки в монастирях. Там же збиралися бібліотеки. У 1250 р. засновано Паризький університет (перший світський університет у Європі) і при ньому бібліотеку. В епоху відродження для бібліотек почали будувати розкішні будинки. Бібліотека Лауренціана у Флоренції збудована за ескізами Мікеланджело.(слайд 9)

У 1753 р. була заснована у Лондоні **Бібліотека Британського музею**. За даними 1972 р. фонд нараховував 8,5 млн. книг, більш 20 тис. екземплярів рукописів на європейських мовах, багато літератури на східних мовах. (слайд 10)

Давайте разом розглянемо найбільші бібліотеки світу й України.(слайд 11)

БІБЛІОТЕКА КОНГРЕСУ США. Національна бібліотека США, є найбільшим за площею книгосховищем та однією з найважливіших бібліотек світу. Розташована у Вашингтоні, має три основні будівлі. Обсяг фондів – більше 160 000 000 одиниць, з яких книг близько 36 000 000. Бібліотеку було відкрито в 1800 році. Вона має 18 читальних зал на 1460 читацьких місць. Бібліотека Конгресу має величезну кількість рідкісних та особливо цінних видань і документів. Зокрема тут зберігаються рідкісні видання грецьких і латинських авторів, таких як Геродот чи Лукрецій, багатьох авторів епохи Відродження (Микола Коперник, Андреас Везалій, Джорджо Вазарі, Рене Декарт); найбільшу у Північній Америці колекцію рідкісних видань, в тому числі Біблія Гутенберга (одна з трьох найкращих копій на пергаменті); колекцію музичних інструментів, в тому числі скрипку Страдіварі «Беттс» та ін.(слайд 12)

КОРОЛІВСЬКА БІБЛІОТЕКА ДАНІЇ. Бібліотека заснована близько 1648 року королем Фредеріком III на базі великої колекції європейських творів і являє собою найбільшу бібліотеку Скандинавії. Обсяг фондів – близько 35 100 000 одиниць, з яких книг близько 6 000 000 шт. Містить велику кількість історичних документів. Усі твори, що друкувалися в Данії з 17 століття, зберігаються у фондах бібліотеки. Тут зберігаються оригінальні монускрипти Ганса Християна Андерсена.(слайд 13)

БРИТАНСЬКА БІБЛІОТЕКА. Національна бібліотека Великої Британії. Була заснована у 1753 році на основі бібліотеки сера Ганса Слоуна, до якого входили англосаксонські й латинські середньовічні рукописи. Обсяг фондів – більше 170 млн. одиниць, з яких близько 350 тис. манускриптів, найстарішим з яких приблизно 4000 років. Тут зберігаються рукописні партитури Баха, Моцарта, Малера, рукописи Леонардо да Вінчі; «Діамантова сутра» - найдавніша друкована книга у світі та ін.(слайд 14)

ПУБЛІЧНА БІБЛІОТЕКА НЬЮ-ЙОРКА. США. Американська книгозбірня, в якій зберігається одна з найкращих колекцій книг у світі та яку відкрито в 1895 році. Вона є третьою за величиною бібліотекою у світі. Головний читальний зал бібліотеки тягнеться майже двома кварталами міста. Обсяг фондів близько 53 млн., з них близько 20 400 000 – книги.(слайд 15)

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА ФРАНЦІЇ. ПАРИЖ. Найбагатше зібрання франкомовної літератури у світі й найбільша національна бібліотека Франції, заснована 1368 року, одна з найстаріших в Європі. Головне сховище з читальними залами складається з чотирьох веж, в яких література розміщена за тематичним принципом. Обсяг фондів – близько 40 млн. одиниць, з яких близько 14 млн. книг. (слайд 16)

РОСІЙСЬКА ДЕРЖАВНА БІБЛІОТЕКА. МОСКВА. Найбільша публічна бібліотека в Росії та Континентальній Європі та одна з найбільших бібліотек у світі. Заснована в 1862 році. Тут представлені майже всі видання творів українських письменників-класиків. Є прижиттєві видання «Кобзаря» Т. Г. Шевченка, в тому числі перше його видання 1840 р. В фондах бібліотеки представлені видання творів Т. Г. Шевченка в перекладі на рос. мову починаючи з першого видання 1860 р. Є і ряд прижиттєвих видань І. Я. Франка, М. М. Коцюбинського, Лесі Українки. Обсяг фондів – близько 45 000 000 одиниць.(слайд 17)

РОСІЙСЬКА НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА. САНКТ-ПЕТЕРБУРГ. Заснована в 1795 році за наказом імператриці Катерини II та отримала назву — Імператорська бібліотека. В фондах бібліотеки зберігаються друковані видання 85 мовами народів СРСР. Широко представлена література укр. мовою (близько 100 000 примірників), в тому числі 75 різних видань «Кобзаря» Т. Г. Шевченка. В фондах відділу рідкісної книги зберігається особиста бібліотека Вольтера (коло 7000 томів). На берегах багатьох книг є його особисті помітки. Обсяг фондів – близько 37 000 000, з яких книг – 15 000 000 шт.(слайд 18)

НАЦІОНАЛЬНА ПАРЛАМЕНТСЬКА БІБЛІОТЕКА ЯПОНІЇ. ТОКІО. Центральна державна бібліотека Японії. Заснована 1948 року . Призначена для використання депутатами японського Парламенту, а також громадянами Японії й інших країн. Єдина японська бібліотека, яка згідно з законом зберігає усі японські друковані видання, аудіо та відеозаписи, опубліковані після Другої світової війни. Обсяг фондів – близько 35 600 000 одиниць. (слайд 19)

ЦЕНТРАЛЬНА БІБЛІОТЕКА КАНЗАС-СІТІ. США. Стала справжньою окрасою міста і своєрідним архітектурним шедевром, відомим під назвою «Книжкова полиця». Розташована вона в самому центрі Канзас-Сіті, в його діловому районі, і стала предметом гордості жителів цього міста. І, дійсно, незвичайна за своєю архітектурою, будівля вражає уяву кожного, хто опинився поруч. Близько 50 млн. доларів було витрачено на даний проект. Цікаво те, що сама бібліотека була відкрита більше 100 років тому (у 1873 р.) і розташовувалася зовсім в іншому місці. Потім бібліотека переїжджала ще кілька разів. І в черговий раз стало зрозуміло, що книг і відвідувачів стає все більше і що слід шукати нову будівлю. У 2000 році було прийнято рішення переобладнати пустуючий особняк 1 -го національного банку (справжній шедевр майстерності зі своїми мармуровими колонами, бронзовими дверима і ліпниною). Зрозуміло, сама будівля зазнала великих змін. Це був дуже не простий проект. Роботи з його реалізації почалися в 2002 році. Знову бібліотека відкрилася для своїх читачів у 2004 році. У 2006 році була побудована бібліотечна парковка. Щоб закрити її і був придуманий такий унікальний проект - представити стіну паркінгу у вигляді книжкової полиці, на якій розташувалися

корінці величезних книг. Екстер'єр бібліотеки складається з 22 книг, популярних серед мешканців міста. Висота кожної книги становить більше семи метрів, а ширина - 2 метри. Серед безлічі назв - книги, що розповідають про історію і культуру Канзас-Сіті, твори світових класиків - Шекспіра, Діккенса, Лао-цзи та ін. Унікальний проект займає цілий квартал міста. На сьогоднішній день це сучасна бібліотека, в арсеналі якої 2,5 млн. книг і більше 2,4 млн. відвідувачів на рік.(слайд 20)

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА. ЛЬВІВ. Україна. Найстаріша бібліотека України — Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка. Вона заснована в 1608 році в якості бібліотеки львівського Єзуїтського колегіуму . Фонд налічує три мільйони видань. У XVII столітті тут не просто зберігали книги, а виховували інтелектуальну еліту, яку, між іншим, зобов'язували регулярно підтримувати гідний фінансовий стан читальні пожертвами.(слайд 21)

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО. КИЇВ. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського налічує у своєму фонді близько 15,5 млн. книг. Бібліотека імені Вернадського входить до числа найбільших національних бібліотек світу. Вона є також найбільшою бібліотекою за своєю площею в Україні. 27 поверхів будівлі цьому яскраве підтвердження . А ще універсальними інформаційними ресурсами, які тут зберігаються, користується близько 500 000 читачів.(слайд 22)

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ІМЕНІ В.Г.КОРОЛЕНКА. Друга за книгофондом, після бібліотеки ім. Вернадського у Києві бібліотека України. Створена в 1886 році як Харківська громадська бібліотека. До послуг читачів 12 читальних залів на 524 місця. В бібліотеці зберігається 25 тисяч рідкісних видань: прижиттєві видання творів Карла Маркса, Володимира Леніна, книги 15—18 століть іноземними мовами та мовами народів СРСР, серед них: «Апостол», надрукований Іваном Федоровим 1574 року; «Анфологійон», друкарня Києво-Печерської лаври, 1619 р. та ін.(слайд 23)

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА. Перша публічна книгозбірня України, відкриття якої поклало початок заснуванню публічних бібліотек у крайових і губернських містах Росії і України. Заснована у 1829 році. Є одним з найкращих зразків бібліотечної архітектури країни в стилі неокласицизму. Фонд Одеської національної наукової бібліотеки — універсальний, нараховує близько 5 млн. документів українською, російською, англійською, французькою, німецькою, польською, чеською та іншими мовами, в тому числі понад 200 тисяч рукописів, стародруків, рідкісних та цінних видань.(слайд 24)

III. ПІДСУМОК УРОКУ

Запитання для учнів:

- Якими країнами, містами ми подорожували?
- Про які бібліотеки світу ми сьогодні дізналися?

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

- 1.Подумайте і запропонуйте 22 книги, які варто поставити на «стіну-полицю» бібліотеки, якщо б її будували в нашому місті.
2. Знайдіть в інтернет-ресурсах інформацію про незвичайні бібліотеки світу.(слайд 25)